PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 4

Dział 7. Wiersz i jego język

Podmiot mówiący, rymy, epitet, porównanie, przenośnia (metafora), wyliczenie, powtórzenie, wyrazy dźwiękonaśladowcze; nastrój wiersza i głośne czytanie. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Wiersz i jego język – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	4 zad. 14 pkt
2	**Wiersz i jego język – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	4 zad. 20 pkt
3	**Wiersz i jego język – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 15 pkt
4	**Wiersz i jego język – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 21 pkt
5	**Sprawdzian: Wiersz i jego język – grupa A** 20 minut · 18 pkt	4 zad. 18 pkt
6	**Sprawdzian: Wiersz i jego język – grupa B** 20 minut · 18 pkt	4 zad. 18 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Nowa podstawa programowa (Dz.U. 2026 poz. 378). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Wiersz i jego język – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Przypomnij sobie

- **Wiersz** to utwór zapisany w linijkach. Linijki często tworzą **zwrotki** (grupy linijek oddzielone odstępem). Wiersze najczęściej wyrażają uczucia i przeżycia.
- **Podmiot mówiący** to ten, kto mówi w wierszu. Nie jest to poeta! Pytamy: kto mówi? do kogo? co czuje?
- **Rymy** to podobnie brzmiące zakończenia wyrazów, najczęściej na końcu linijek: *las – czas*, *kotek – płotek*.
- **Epitet** to wyraz, który określa rzeczownik i mówi, jaki on jest: *złota jesień, cichy las, srebrny księżyc*. Najczęściej epitet to przymiotnik.
- **Porównanie** zestawia dwie rzeczy podobne do siebie w czymś. Łączą je wyrazy: **jak, niby, niczym, jakby, podobny do**: *oczy jak gwiazdy, cichy niczym myszka*.
- **Przenośnia** (inaczej **metafora**) to wyrazy użyte w znaczeniu niedosłownym. Razem tworzą nowy obraz: *dywan z liści, morze kwiatów, las rąk*.
- **Wyliczenie** to wymienianie po kolei wielu rzeczy, cech lub czynności: *jabłka, gruszki, śliwki, orzechy*. Pokazuje bogactwo albo ruch.
- **Powtórzenie** to użycie tego samego wyrazu lub zwrotu kilka razy: *biało, biało, biało*. Podkreśla ważną myśl i nadaje wierszowi rytm.
- **Wyrazy dźwiękonaśladowcze** naśladują odgłosy: *kap, kap; szu, szu; bzzz; hau, hau; chlup; trach*. Dzięki nim słyszymy wiersz.
- Wszystkie te środki działają na wyobraźnię i zmysły. Tworzą **nastrój** wiersza: wesoły, smutny, tajemniczy, spokojny, groźny.

Środek	Jak go rozpoznać	Przykład
epitet	mówi, jaki jest rzeczownik	srebrny księżyc
porównanie	wyraz: jak, niby, niczym, jakby	zimny jak lód
przenośnia	znaczenie niedosłowne, bez „jak”	dywan z liści
wyliczenie	kilka rzeczy wymienionych po kolei	maki, bratki, stokrotki
powtórzenie	ten sam wyraz kilka razy	deszcz, deszcz, deszcz
wyraz dźwiękonaśladowczy	naśladuje dźwięk	kap, kap

Wyobraź sobie wiersz

srebrny księżyc – epitet

chmury jak niedźwiedzie – porównanie

dywan z liści – przenośnia

kap, kap – wyrazy dźwiękonaśladowcze

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Jaki środek jest w wyrażeniu *księżyc jak srebrna moneta*?
Porównanie – wyraz **jak** łączy księżyc z monetą. Wyraz **srebrna** to dodatkowo epitet.

Przykład 2. Czy wyrażenie *morze kwiatów* to porównanie?
Nie. Nie ma wyrazu *jak* ani *niczym*. Kwiatów jest tak dużo, że tworzą „morze" – to przenośnia (metafora).

Przykład 3. Kto jest podmiotem mówiącym w linijkach: *Siedzę przy oknie i liczę krople, / czekam na tatę, a deszcz wciąż kropi.*?
Ktoś, kto mówi o sobie „ja" (siedzę, liczę, czekam) – najpewniej dziecko, które czeka na tatę. To nie musi być poeta.

Zadania

1 **Połącz nazwę środka z przykładem. Wpisz literę.** ___ / 5 pkt

1. epitet	a) oczy jak dwa węgielki
2. porównanie	b) puk, puk, stuk
3. przenośnia	c) srebrny księżyc
4. wyraz dźwiękonaśladowczy	d) morze kwiatów
5. wyliczenie	e) chleb, masło, ser, miód

1 ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___

2 **Dopisz rym do każdego wyrazu.** ___ / 4 pkt

1. kot – _____
2. las – _____
3. góra – _____
4. wiosna – _____

3 **Który wyraz jest dźwiękonaśladowczy?** ___ / 1 pkt

A. chlup **B.** mokry **C.** pływać **D.** woda

Wiersz i jego język – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 21 pkt

Pamiętaj: dywan z liści – przenośnia

1 **Przeczytaj wiersz. Potem wykonaj zadania.** ___ / 11 pkt

Zimowy poranek

1 Za oknem biało, biało, biało,
2 jakby niebo mleko rozlało.
3 Śnieg na dachu, na starej sośnie,
4 śnieg na ławce – rośnie i rośnie!

5 Pod butami śnieg skrzypi: skrzyp, skrzyp,
6 w karmniku głodne wróble: ćwir, ćwir.
7 Mamo, szybko! Czapka, szalik, sanki –
8 idę z Olą lepić bałwanki!

Wiersz przygotowany do zestawu

1.1 **Kim jest podmiot mówiący? Napisz jedno zdanie.** ___ / 1 pkt

1.2 **Do kogo zwraca się podmiot mówiący? Wpisz wyraz z wiersza.** ___ / 1 pkt

1.3 **Wpisz z wiersza przykład każdego środka.** ___ / 5 pkt

1. powtórzenie: _____
2. porównanie: _____
3. wyliczenie: _____
4. wyrazy dźwiękonaśladowcze: _____
5. epitet: _____

1.4 **Wypisz z wiersza trzy pary rymów.** ___ / 3 pkt

1.5 **Jakie uczucia wyraża podmiot mówiący?** ___ / 1 pkt

A. złość i żal
B. radość i niecierpliwość
C. strach i smutek
D. nudę i zmęczenie

Sprawdzian: Wiersz i jego język – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 18 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 18 pkt

1 Przeczytaj wiersz. Potem wykonaj zadania. ___ / 10 pkt

Burza

1 Czarne chmury jak niedźwiedzie
2 suną nisko nad łąkami.
3 Grzmot po niebie wozem jedzie:
4 bum! trach! bum! – huczy nad nami.
5 Deszcz, deszcz, deszcz po szybach płynie,
6 bębni w dach i dzwoni w rynnie.
7 A ja, kot, pies i babcia w kącie
8 czekamy, aż wyjrzy słońce.

Wiersz przygotowany do zestawu

1.1 Wypisz z wiersza dwie pary rymów. ___ / 2 pkt

_____

_____

1.2 Wpisz z wiersza przykład każdego środka. ___ / 6 pkt

1. epitet: _____
2. porównanie: _____
3. przenośnia: _____
4. wyliczenie: _____
5. powtórzenie: _____
6. wyraz dźwiękonaśladowczy: _____

1.3 Kim jest podmiot mówiący? Napisz jedno zdanie. ___ / 1 pkt

_____

_____

1.4 Jaki nastrój ma początek wiersza? ___ / 1 pkt

A. wesoły, beztroski
B. senny, nudny
C. groźny, niepokojący
D. uroczysty, podniosły

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Wiersz i jego język – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 4

Podgląd pokazał 6 z 19 stron. Pełna wersja: 19 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Wiersz i jego język – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 14 pkt
- Karta 2: Wiersz i jego język – ćwiczenia podstawowe – 4 zadania, 20 pkt
- Karta 3: Wiersz i jego język – utrwalenie – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 4: Wiersz i jego język – w praktyce – 4 zadania, 21 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Wiersz i jego język – grupa A – 4 zadania, 18 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Wiersz i jego język – grupa B – 4 zadania, 18 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z przykładami.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-4-dzial-07-wiersz-i-jego-jezyk-zestaw